

Sag C-300/20

Sammen drag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

7. juli 2020

Forelæggende ret:

Bundesverwaltungsgericht (Tyskland)

Afgørelse af:

4. maj 2020

Sagsøger og revisionsappellant:

Bund Naturschutz in Bayern e. V.

Sagsøgt og revisionsindstævnt:

Landkreis Rosenheim

Procesdeltagere:

Landesrechtsanwaltschaft Bayern og Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht

Hovedsagens genstand

Formaliteten og realiteten vedrørende en miljøorganisations anmodning om legalitetsprøvelse af en national bekendtgørelse om et landskabsbeskyttelsesområde

Den præjudicielle forelæggelses genstand og retsgrundlag

Anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF med henblik på at afgøre, om EU-retten indebærer, at der før vedtagelsen af en naturbeskyttelsesretlig bekendtgørelse om et landskabsbeskyttelsesområde skal gennemføres en strategisk miljøvurdering, eller at medlemsstaten i det mindste skal træffe afgørelse om at gennemføre en sådan vurdering

Præjudicielle spørgsmål

- 1) Skal artikel 3, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet (EFT 2001, L 197, s. 30) fortolkes således, at der allerede fastsættes en ramme for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er opført i bilag I og II til direktiv 2011/92/EU (VVM-direktivet), såfremt en bekendtgørelse om beskyttelse af natur og landskab fastsætter generelle forbud med fritagelsesmulighed og krav om godkendelse, som ikke har nogen specifik forbindelse med projekter, der er nævnt i bilagene til VVM-direktivet?
- 2) Skal artikel 3, stk. 2, litra a), i direktiv 2001/42/EF fortolkes således, at planer og programmer er udarbejdet inden for landbrug, skovbrug, arealanvendelse osv., såfremt de har til formål at fastsætte en referenceramme for netop en eller flere af disse sektorer? Eller er det tilstrækkeligt, at der med henblik på beskyttelse af natur og landskab fastsættes generelle forbud og krav om godkendelse, som skal vurderes ved godkendelsesprocedurer for forskellige aktiviteter og anvendelser og indirekte («refleksagtigt») kan påvirke en eller flere af disse sektorer?
- 3) Skal artikel 3, stk. 4, i direktiv 2001/42/EF fortolkes således, at der fastsættes en ramme for fremtidige anlægstilladelser til projekter, såfremt en bekendtgørelse, som er vedtaget med henblik på beskyttelse af natur og landskab, fastsætter generelle forbud og krav om godkendelse for flere forskellige abstrakt beskrevne aktiviteter og foranstaltninger i det beskyttede område, men der på tidspunktet for dens vedtagelse hverken forventes eller påtænkes konkrete projekter og der dermed ikke er nogen specifik forbindelse med konkrete projekter?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet (SMV-direktivet), navnlig 10. og 11. betragtning og artikel 3

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet) (EUT 2012, L 26, s. 1), navnlig bilag I og II

Anførte nationale retsforskrifter

Verwaltungsgerichtsordnung (lov om forvaltningsretssager), § 47

Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG (lov om supplerende

bestemmelser om retsmidler på miljøområdet, der er fastsat ved direktiv 2003/35/EF), § 1 og 2

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (lov om miljøindvirkningsvurdering), § 2 og 35

Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (lov om naturbeskyttelse og landskabspleje), § 20 og 26

Bayerisches Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (den bayerske lov om naturbeskyttelse, landskabspleje og friluftaktiviteter), artikel 12, 18 og 51

Verordnung des Landkreises Rosenheim über das Landschaftsschutzgebiet »Inntal Süd« (Landkreis Rosenheims bekendtgørelse om landskabsbeskyttelsesområdet »Inntal Süd«, herefter »landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen«) af 10. april 2013, § 1, 3-5 og 7

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

- 1 Spørgsmålene er opstået i en sag mellem en organisation, som er anerkendt i henhold til lov om supplerende bestemmelser om retsmidler på miljøområdet (sagsøgeren), og Landkreis Rosenheim (sagsøgt) om gyldigheden af en bekendtgørelse om et landskabsbeskyttelsesområde.
- 2 Sagsøgte vedtog med virkning fra den 27. april 2013 landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen. Sagsøgte inddrog i forbindelse med proceduren for vedtagelsen af denne bekendtgørelse sagsøgeren, men gennemførte hverken en strategisk miljøvurdering eller en forundersøgelse for en sådan vurdering.
- 3 Landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen beskytter et ca. 4 021 hektar stort område. I landskabsbeskyttelsesområdet er alle handlinger, der ændrer områdets karakter eller strider mod landskabsbeskyttelsesområdets beskyttelsesformål, forbudt.
- 4 Sagsøgeren har anfægtet landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen ved en anmodning om legalitetsprøvelse. Den tidligere instans har afvist anmodningen af formalitetsgrunde. Den forelæggende ret skal træffe afgørelse om appellen.

Kort fremstilling af begrundelsen for den præjudicielle forelæggelse

De præjudicielle spørgsmåls betydning for afgørelsen

- 5 I henhold til national lovgivning skal sagsøgerens appel afvises af formalitetsgrunde. Den anmodningsret, som en anmodning om legalitetsprøvelse i

henhold til lov om forvaltningsretssager forudsætter, foreligger ikke, eftersom sagsøgeren ikke kan gøre nogen lovovertredelse gældende. En anmodning om miljømæssig legalitetsprøvelse i henhold til lov om supplerende bestemmelser om retsmidler på miljøområdet er ikke mulig, da landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen ikke er en afgørelse i den forstand, hvori udtrykket anvendes i lov om supplerende bestemmelser om retsmidler på miljøområdet. Vedtagelsen af bekendtgørelsen var nemlig i henhold til national lovgivning ikke forbundet med nogen pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering eller forundersøgelse.

- 6 Besvarelsen af de forelagte spørgsmål kan medføre, at sagsøgeren får medhold. De to første spørgsmål skal bidrage til at afklare, om der i forbindelse med landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen i henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), forelå en pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering. I så fald vil appellen i henhold til lov om supplerende bestemmelser om retsmidler på miljøområdet kunne antages til realitetsbehandling. Såfremt der før vedtagelsen af landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen krævedes en strategisk miljøvurdering som omhandlet i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), skal sagsøgerens appel også i sagens realitet tages til følge. I så fald må den forelæggende ret formentlig erklære landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen ugyldig, eftersom et proceduretrin, som var påkrævet for vedtagelsen af bekendtgørelsen, ikke blev gennemført.
- 7 Det tredje spørgsmål, som vedrører SMV-direktivets artikel 3, stk. 4, har ligeledes betydning for afgørelsen. Såfremt landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen fastlægger en ramme for fremtidige anlægstilladelser til projekter som omhandlet i SMV-direktivets artikel 3, stk. 4, skulle sagsøgte i henhold til national lovgivning have underkastet landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen en forundersøgelse og dermed undersøgt hvert enkelt tilfælde som omhandlet i SMV-direktivets artikel 3, stk. 5. I så fald vil en appel ved tilsvarende anvendelse af lov om supplerende bestemmelser om retsmidler på miljøområdet kunne antages til realitetsbehandling. Denne appel vil i hvert fald være begrundet, hvis det nødvendigvis ville være fremgået af forundersøgelsen, at der forelå en pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering. I så fald skal landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen erklæres ugyldig.
- 8 Den forelæggende ret henviser til, at spørgsmålene har væsentlig betydning, som rækker ud over den konkrete sag. I Forbundsrepublikken Tyskland er det i retspraksis hidtil blevet lagt til grund, at udpegningen af beskyttede områder, herunder udpegningen af særlige bevaringsområder i henhold til direktiv 92/43/EØF, hverken skal underkastes en strategisk miljøvurdering eller en tilsvarende forundersøgelse. Sådanne vurderinger er derfor ikke blevet foretaget. Såfremt Den Europæiske Domstols besvarelse af spørgsmålene medfører en EU-retlig pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering eller i hvert fald en pligt i henhold til national ret til at gennemføre en forundersøgelse, vil et særdeles stort antal udpegninger af beskyttelsesområder, som er sket efter udløbet af fristen for gennemførelse af SMV-direktivet den 21. juli 2004, formentlig være behæftet med proceduremæssige fejl. En sådan proceduremæssig fejl medfører i henhold til

national lovgivning principielt, at den bekendtgørelse, som er nødvendig for udpegningen, er ugyldig. Anerkendelsen af en pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering eller forundersøgelse kan således i betydelig grad sænke det beskyttelsesniveau for natur og landskab, som er opnået i Tyskland (jf. herom senest også generaladvokat Campos Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse i sagen A m.fl. [anlæg til produktion af vindenergi i Aalter og Nevelle], C-24/19, EU:C:2020:143).

Det første spørgsmål

- 9 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), indebærer en pligt til at gennemføre en strategisk miljøvurdering af vedtagelsen af en bekendtgørelse om et landskabsbeskyttelsesområde.
- 10 I henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 1, skal der for de i artikel 3, stk. 2-4, omhandlede planer og programmer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet, gennemføres en miljøvurdering, som skal være i overensstemmelse med SMV-direktivets artikel 4-9. I henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), gennemføres der – med forbehold af stk. 3 – en miljøvurdering for alle planer og programmer, som udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse, og som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omhandlet i bilag I og II til direktiv 85/337/EØF – nu direktiv 2011/92/EU (jf. VVM-direktivets artikel 14, stk. 2).

Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en plan eller et program som omhandlet i SMV-direktivets artikel 2, litra a)

- 11 Den forelæggende ret lægger under hensyntagen til Domstolens praksis (dom af 11.9.2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias m.fl., C-43/10, EU:C:2012:560, præmis 94 og 95, og af 27.10.2016, D’Oultremont m.fl., C-290/15, EU:C:2016:816, præmis 52; jf. også dom af 12.6.2019, CFE, C-43/18, EU:C:2019:483, præmis 54 med yderligere henvisninger; desuden dom af 22.3.2012, Inter-Environnement Bruxelles m.fl., C-567/10, EU:C:2012:159, præmis 41) til grund, at landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen er en plan eller et program som omhandlet i SMV-direktivets artikel 2, litra a).

Fastlæggelse af rammerne for anlægstilladelser til projekter

- 12 SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), forudsætter, at planen eller programmet fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omhandlet i bilag I og II til VVM-direktivet. I henhold til Domstolens praksis vedrører begrebet »planer og programmer« enhver retsakt, der, idet den definerer regler og kontrolprocedurer, fastlægger en betydningsfuld helhed af kriterier og fremgangsmåder for tilladelse og iværksættelse af et eller flere projekter, der kan

have væsentlige indvirkninger på miljøet (dom af 11.9.2012, *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias m.fl.*, C-43/10, EU:C:2012:560, præmis 94 og 95, af 27.10.2016, *D’Oultremont m.fl.*, C-290/15, EU:C:2016:816, præmis 52, af 8.5.2019, *Verdi Ambiente e Società [VAS] – Aps Onlus m.fl.*, C-305/18, EU:C:2019:384, præmis 50, og af 12.6.2019, *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, præmis 61). I henhold til dom af 7. juni 2018, *Inter-Environnement Bruxelles m.fl.* (C-671/16, EU:C:2018:403, præmis 55) og af 7. juni 2018, *Thybaut m.fl.*, C-160/17, EU:C:2018:401, præmis 55) skal begrebet »en betydningsfuld helhed af kriterier og fremgangsmåder« forstås kvalitativt. Mulige strategier for omgåelse af de forpligtelser, der fremgår af SMV-direktivet, skal således undgås, idet de kan materialiseres ved en opdeling af foranstaltninger, hvorved den effektive virkning af dette direktiv reduceres (jf. endvidere dom af 8.5.2019, *Verdi Ambiente e Società [VAS] – Aps Onlus m.fl.*, C-305/18, EU:C:2019:384, præmis 51).

- 13 Med henblik på at fastslå, hvorvidt en plan eller et program fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er opregnet i bilag I og II til VVM-direktivet, skal indholdet og formålet med disse programmer undersøges under hensyntagen til rækkevidden af miljøvurderingen af disse projekter som fastsat i dette direktiv (Domstolens dom af 17.6.2010, *Terre wallonne og Inter-Environnement Wallonie*, C-105/09 og C-110/09, EU:C:2010:355, præmis 45).
- 14 Målt på disse kriterier er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen fastlægger rammerne i den forstand, hvori udtrykket anvendes i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a).
- 15 Den fastsætter ganske vist en række generelle forbud og krav om godkendelse for flere forskellige aktiviteter og anvendelser. Således er alle handlinger, der ændrer områdets karakter eller strider mod landskabsbeskyttelsesområdets beskyttelsesformål, forbudt i henhold til landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens § 4. Landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 1 og 2, åbner mulighed for, at forskellige foranstaltninger, der er forbudt i henhold til landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens § 4, kan tillades ved en godkendelse. Endelig fastsætter landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens § 6 undtagelser fra de begrænsninger, der følger af bekendtgørelsen, og landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens § 7 giver mulighed for fritagelser.
- 16 Det er imidlertid tvivlsomt, om dette er tilstrækkeligt til at antage, at der foreligger en fastlæggelse af rammerne i direktivets forstand. Det følger af opbygningen af SMV-direktivets artikel 3, at betingelserne om, at der skal foreligge en fastlæggelse af rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omhandlet i bilag I og II til VVM-direktivet, og at de kan henføres under en af de sektorer, der er nævnt i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), har til formål at afgrænse disse projekter fra de planer og programmer, der er omfattet af SMV-direktivets artikel 3, stk. 4. En sådan afgrænsning er nødvendig, fordi bestemmelserne har forskellige retlige konsekvenser. For planer og programmer, som er omfattet af SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, skal der altid gennemføres en strategisk miljøvurdering. Derimod skal planer og programmer, som er omfattet af

SMV-direktivets artikel 3, stk. 4, kun underkastes en strategisk miljøvurdering, hvis medlemsstaterne i henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 5, har afgjort, at de kan få væsentlig indvirkning på miljøet; herudover kræves der ikke nogen miljøvurdering (jf. også 11. betragtning til SMV-direktivet).

- 17 Fastlæggelsen af rammerne som omhandlet i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), skal derfor ifølge den forelæggende ret være konkret orienteret mod eller have en specifik forbindelse med projekter, der er nævnt i bilag I og II til VVM-direktivet. Planerne og programmerne skal fastlægge referencerammen eller den lovgivningsmæssige ramme for fremtidige anlægstilladelser til projekter, som ifølge lovgiver regelmæssigt kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og hvis indvirkning på miljøet derfor allerede skal vurderes på et højere niveau, som er overordnet tilladelsen til et konkret projekt og går forud for denne (jf. generaladvokat Campos Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse i sagen A m.fl. [anlæg til produktion af vindenergi i Aalter og Nevelle], C-24/19, EU:C:2020:143, præmis 33, 35 og 74). Domstolen har f.eks. udtalt, at der foreligger en referenceramme eller lovgivningsmæssig ramme for anlægstilladelser til projekter i denne forstand, når planen vedrører tekniske regler, nærmere bestemmelser for driften, regler for støjniveauet osv. og således fastlægger de betingelser, der skal gælde for den pågældende sektor, og hvorunder de konkrete projekter kan tillades (jf. dom af 27.10.2016, D'Oultremont m.fl., C-290/15, EU:C:2016:816, præmis 50). Generaladvokat Sánchez-Bordona henviser til denne praksis i sit forslag til afgørelse i sagen A m.fl. (anlæg til produktion af vindenergi i Aalter og Nevelle, C-24/19, EU:C:2020:143, præmis 93) og præciserer, at den omtvistede flamske lovgivning i denne sag fastsætter minutiøse forskrifter i forbindelse med en række følsomme spørgsmål, såsom vindturbinernes støj, slagskygge, sikkerhed og natur. På baggrund heraf er det ifølge den forelæggende ret ikke tilstrækkeligt, at en plan eller et program f.eks. på grund af omfanget af sit anvendelsesområde (tilfældigvis) også omfatter »projekter, der er omhandlet i bilag I eller II til direktiv 2011/92/EU«, uden at være orienteret mod disse projekter eller målrettet regulere godkendelsen heraf.
- 18 Såfremt der kræves en forbindelse med projekterne, fastlægger landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen ikke rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omhandlet i bilag I eller II til VVM-direktivet. Dette fremgår allerede af landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsens beskyttelsesformål. Bekendtgørelsen indeholder heller ikke herudover nogen specifikke regler for godkendelsen af projekter som omhandlet i bilag I og II til VVM-direktivet. En sådan bekendtgørelse om et landskabsbeskyttelsesområde regulerer ikke godkendelsen af projekter, men har først og fremmest til formål at forhindre projekter eller i hvert fald sikre, at de udformes således, at naturen beskyttes.

Det andet spørgsmål

- 19 Det andet spørgsmål vedrører den yderligere betingelse, som fremgår af SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), hvorefter planerne og programmerne skal være

udarbejdet inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt dette er tilfældet i den foreliggende sag, eftersom landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen blev udarbejdet inden for sektorerne naturbeskyttelse og landskabspleje og dermed netop ikke inden for en af de nævnte sektorer.

- 20 Med udgangspunkt i 10. betragtning til SMV-direktivet indebærer opregningen af sektorer i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), at der i de nævnte sektorer typisk er tale om væsentlig indvirkning på miljøet, og at planerne derfor som hovedregel bør underkastes en strategisk miljøvurdering. Dette forudsætter, at planen eller programmet entydigt kan henføres under den relevante sektor. Dette kommer i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), til udtryk ved, at planen eller programmet skal være »udarbejdet« inden for denne sektor og dermed målrettet udformet med henblik på denne sektor. SMV-direktivets artikel 5 bekræfter denne konklusion. Herefter skal bl.a. den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer fastlægges, beskrives og evalueres i miljørapporten (stk. 1), og miljørapporten skal indeholde oplysninger om, på hvilket trin planen eller programmet befinder sig i beslutningsforløbet (stk. 2). Disse krav er tilpasset planer og programmer inden for de sektorer, der er nævnt i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), men passer ikke til en bekendtgørelse, som er vedtaget med henblik på naturbeskyttelse og landskabspleje. På baggrund heraf er det logisk, at sektorerne naturbeskyttelse og landskabspleje ikke er nævnt i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a).
- 21 I Domstolens praksis er betingelsen om at være »udarbejdet« inden for en bestemt sektor hidtil kun blevet behandlet i ringe grad (f.eks. dom af 12.6.2019, CFE, C-43/18, EU:C:2019:483, præmis 61 og 62; jf. også dom af 7.6.2018, Inter-Environnement Bruxelles m.fl., C-671/16, EU:C:2018:403, præmis 43 og 44 vedrørende sektorerne fysisk planlægning og arealanvendelse). På baggrund heraf er der ifølge den forelæggende ret behov for, at Domstolen afgør, om »udarbejdelsen« forudsætter, at planerne og programmerne er målrettet orienteret mod en af de sektorer, der er nævnt i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), eller om det er tilstrækkeligt, at planerne og programmerne faktisk har indvirkning på de nævnte sektorer (her landbrug, skovbrug, arealanvendelse), selv om de er udarbejdet med henblik på en anden sektor (her naturbeskyttelse og landskabspleje), som ikke er omfattet af SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a). Afgørelsen af dette spørgsmål er af særlig betydning, eftersom »udarbejdelsen« med henblik på en bestemt sektor afgrænser planer og programmer i den forstand, hvori udtrykket anvendes i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a), fra planer og programmer som omhandlet i SMV-direktivets artikel 3, stk. 4.

Det tredje spørgsmål

- 22 Det tredje spørgsmål vedrører fortolkningen af SMV-direktivets artikel 3, stk. 4. Det opstår kun, såfremt Den Europæiske Domstol afgør, at der kræves en konkret

forbindelse til de projekter, der er omhandlet i bilag I og II til VVM-direktivet (det første spørgsmål), eller svarer bekræftende på spørgsmålet om nødvendigheden af en målrettet udarbejdelse inden for en af de sektorer, der er nævnt i SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a) (det andet spørgsmål). I så fald må det nemlig antages, at landskabsbeskyttelsesbekendtgørelsen ikke skulle have været underkastet en strategisk miljøvurdering i henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a).

- 23 I henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 4, afgør medlemsstaterne under hensyntagen til SMV-direktivets artikel 3, stk. 5, om planer og programmer, som ikke falder ind under stk. 2, men som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet. I henhold til Domstolens praksis skal det kriterium om at »fastlægge rammerne«, der fremgår af SMV-direktivets artikel 3, stk. 4, fortolkes på samme måde som det kriterium, der fremgår af SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra a) (jf. dom af 12.6.2019, CFE, C-43/18, EU:C:2019:483, præmis 60). Dermed opstår de spørgsmål, som rejses i det første spørgsmål, også i forbindelse med SMV-direktivets artikel 3, stk. 4. I overensstemmelse med det ovenfor anførte skal det derfor også i denne forbindelse kræves, at planerne og programmerne har en konkret forbindelse med de »projekter«, for hvilke rammerne fastlægges. Uden en sådan forbindelse vil der – med undtagelse af planer og programmer, der kun indeholder bestemmelser om projekter, der ikke kræver tilladelse (dom af 12.6.2019, CFE, EU:C:2019:483, præmis 65) – i sidste ende ikke være nogen planer eller programmer, som ikke er omfattet af SMV-direktivets anvendelsesområde. Dette vil være i strid med 11. betragtning til SMV-direktivet.
- 24 Med det tredje spørgsmål skal det derfor afgøres, hvor konkret planernes og programmernes forbindelse med de »projekter«, for hvilke rammerne fastlægges, skal være.